Весна Крчмар

ЈЕДНА РЕТКА КЊИГА О ПОЗОРИШНОМ ФЕСТИВАЛУ

(Симон Грабовац, *ИНФАНТ ПРОТОТИП*, Позоришни музеј Војводине и Алтера, Нови Сад - Београд 2007)

ИНФАНТ ПРОТОТИП припада ретким књигама из театролошке сфере. Ретко се појављују књиге о једном фестивалу и у томе је ово јединствен потез. Књига је модерно дизајнирана, примерено типу фестивала, што је ауторски израз младог Марка Стојановића.

Симон Грабовац завршио је студиј књижевности на Филозофском факултету у Новом Саду који се, на почетку рада, нашао на зачудном простору театра. Ова књига, у извесном смислу, заокружује његово дводеценијско бављење позориштем. Аутор приручника *Инфант прототип* или *Приручник о продукцији позоришног фестивала* - дуги низ година бавио се избором, организацијом фестивала - *Мало позорје, Инфант, Екс театар фест.* Логично је да је своје разнородно искуство преточио у форму приручника, проблематизујући појам фестивала. У самом наслову стоји одредница "прототип" што значи да аутор покушава да дО праузор за *Инфант*, један од двадесет четири позоришна фестивала, која егзистирају на нашим просторима. Појаву приручника доживљава као водич, подсетник, али и могућу одбрану и заштиту фестивалског интегритета. Сматра да су фестивали, као и стваралаштво уопште, изгубили сваку идеолошко-социјалну важност. Враћени су у простор у

коме и природно припадају, искључиво у сферу културе и стваралаштва.

Инфант је скраћеница за Интернационални фестивал алтернативног и новог театра основан 1995. у Новом Саду у окриљу Културног центра Новог Сада. Налази се међу постојећа 24 фестивала, колико је регистровано на нашим просторима у којима делују професионална позоришта. Ако се пође од основног значења речи - ***прототип*** *грч.* (про́тос - први + исп. Тип) пралик, праузор, првотни лик по којем је писац изградио свој литерарни тип, онда је уочљива племенита намера аутора да своја искуства пренесе даље, али и основна тенеденција аутора да унапреди позоришни живот. Познато је да аутор књиге готово сваке године у време одржавања фестивала организовао разговоре о мултимедијалном театру или самом фестивалу и потом то штампао као посебна издања. Симон Грабовац, захваљујући упорности и истрајности је долазио до књиге, која је представљала суму театарских размишљања, промишљања, теоријских ставова о театру новом, старом, кретању, сталној упитаности - како напред и шта је то што унапређује зачудни живот театра.

Илустративан је цитат из уводника Симона Грабовца на скупу 2002. *Ка другачијем театру*:

"Покушај мишљења теме ка другачијем театру је покушај да се теоријски, естетски, идејно, у дијалогу са директно заинтересованим, отворе нове парадигме, сензибилитети, коначно да се наслути простор за једну нову, другачију театарску праксу која ће своје стваралачке напоне и енергије црпсти из деконструкције аутентичних материјала идентитета...

Овај разговор треба такође да укаже и неоспорно потврди да театар није само литерарни театар нити само оно што се догађа у народним и драмским театрима...

Треба радикално променити наш однос спрам литерарне праксе."

Значи, књига је логична је последица интересовања, рада, кретања и сазнавања театра. Зато и каже на почетку, "приручник је настао на линији додира теоријских сазнања и практичних искустава".

Нова реалност подразумева да сваки чин мора у себи садржавати и национални и интернационални аспект, јер култура само тако има смисла. Наши односи у култури са јужнословенским народима морају бити засновани на тим принципима и то је једини прави и стваралачки инспиративни однос. У том смислу аутор истиче да "сваки југоносталгичарски болесни интерес или потез крије у себи мноштво штетних утицаја, који временом могу постати исто тако разорни као и пропала логика братсва и јединства".

Код фестивала је веома битно да држава одреди систем финансирања. Држава је синоним за мрежу финансирања од републичког и покрајинског до локалног нивоа. За сваку културну светковину најбитнија је јасна идеја, профил и културно-уметничка функција. Неопходно је да фестивал има веома прецизан културно-уметнички концепт који би указивао на дубоку и културну и уметничку и друштвену разноликост. Веома је битно да се у тако конципираном фестивалу разреше и други аспекти фестивала: његова организација и кадрови.

У делу који се бави проблемски фестивалима, посебно место има, наравно, Стеријино позорје, и за тај најстарији фестивал домаће драме сматра да се фестивалски део мора "пропустити кроз жрвањ". Један његов део (мисли на Стеријино позорје), неовисно од тога шта се о њему мисли, завршен је. Другу тезу коју развија јесте да се савремено позоришно стваралаштво не заснива искључиво на драмском тексту. Фестивал треба да постане фестивал позоришног артефакта, што значи да се једна његова линија не треба да бави домаћим текстом.

Као добар познавалац фестивалског реалитета, истиче да је неадекватно издвајање средстава па наглашава "да смо ми богато сиромашни или сиромашно богати". Још горе је с фестивалима који у поднаслову носе синтагму "ауторска поетика", јер она скоро ништа не значи. Као суштинску одредницу апострофира да се *фестивали праве због публике.*

Претходница *Инфанта* било је *Мало позорје* и у тој генези истиче да је као врста театра настајала изван институција и тиме била "изван утицаја и контроле идеолошких душебрижника". Уносили су нове начине рада, слободу у изражавању и начину организовања. Доста дуго је остајала по страни.

У *Закључку*, како је и логично, бележи да је то његов покушај целовитог сагледавања процеса формирања и реализације једног позоришног фестивала. Нажалост, фестивали се увек завршавају с делимичним успехом. Као отежавајућа околност истакнуто је да код нас није профилисана културна политика нити законом дефинисан позоришни амбијент.

Суштински део односи се на законско уређење простора културе, нешто мање на устројство државе, а преостали највећи део на институције и субјекте који се баве тим пословима.

За озбиљан однос према фестивалу важна је и *постпродукција*: визуелна, текстуална и маркетиншка.

Књига *Инфант прототип* или *Приручник о стварању позоришног фестивала* је компонована по следећем редоследу: Уместо предговора, *Уводне напомене, Утемељење позоришног фестивала, Продукцијско-организациони аспект, Маркетиншко-финансијски ас-*

пект, Припремно-организациони аспект, Продукцијски аспект, Закључне напомене, Додаци...

Посебно је инструктиван документацини део у коме су по сегментима обрађени сви чиниоци фестивалског организма.

Као основни циљеви *Инфанта* наглашени су: стимулисање истраживачког и креативног рада код младих позоришних стваралаца, развијање критичко-интелектуалног држања према свету и средини, упознавање с најновијим кретањима у новој позоришној пракси у Европи и свету и стално упоређивање нивоа и квалитета наших позоришних остварења, стваралачка и реципрочна размена уметника.

Шире сагледано, одржавање *Инфанта* подразумева и одржавање разговора, симпозијума и објављивање теоријских расправа. Све је то подстрек и подршка за оснивање нових позоришних креативних језгара и трупа.

Књигу *Инфант прототип* је писао песник и управо зато је пријемчива за широки круг стручњака, позоришних посленика, гледалаца, познавалаца и љубитеља театра, јер на основу сопственог искуства Симон Грабовац даје модел организовања и одржавања (једног од) позоришних фестивала.